

er aldeles ubestrideligt, at de ere blevne til igjennem mange Indrømmelser og Forandringer fra Ministeriets Side ligeoverfor Forordninger her fra Thinget. Selv for de Loves Bedkommende, der ikke ere komne igjennem, kan det heller ikke paa nogen Maade negtes, at der fra Regjeringens Side er taget meget Hensyn til mange af de af Folkethinget opstillede Ønsker og Forordninger. Jeg vil tillade mig at nævne, hvad der ligger mig selv nærmest, f. Ex. den saa meget omtalte Præstelønningslov. (S. A. Hansen: Maa jeg bede om Ordet!) — Ja, jeg skal ikke forsøge paa at fremkalde mellem os Lo en dybere gaaende Forhandling om denne Lov; men jeg vil dog paafaa, at det ærede Medlem mindst af Alle vil kunne sige, at Ministeriet eller jeg personligt har indtaget en saadan Stilling ligeoverfor denne Lov, at man derpaa kunde anvende det ærede Medlems Ord, at Ministeriet med Hænder og Fødder har sat sig imod, hvad der er kommet fra Folkethinget. Dette være nu imidlertid som det vil, saa er det vist og kan ikke benegtes, at flere forskellige Forslag til Love, der ere komne frem, ikke have kunnet bringes til Ende. Det er imidlertid ikke noget Nyt hos os eller overhovedet i det konstitutionelle Liv, at Sligt sker. Der kan endog være den Formening, at det er godt, at Reformlove ikke komne i altfor stort Tal og altfor hurtigt ovenpaa hinanden, og jeg tror ikke, at denne Formening vil finde Modsigelse her i Thinget. Jeg tror snarere, at i det Mindste en stor Del af dette Things Medlemmer vil slutte sig til mig, naar jeg siger, at der rundt omkring blandt Folk er en Slags Fornemmelse af, at man ogsaa kan faae for Meget af det Gode, og at Reformere ogsaa kunne trænge sig for stærkt ind paa Befolkningen; under alle Omstændigheder er dette erkjendt selv af dem, der have stillet sig stærkest imod Regjeringen. Jeg behøver her kun at henvise til, at det ærede Medlem for Rolding (Berg), da der i forrige Samling var Tale om Finantslovens Regtelse ved 3die Behandling, bestemte udtalte, at det var en stor Feiltagelse, naar man søgte Grunden til dette Skridt deri, at visse forskellige Reformlove ikke vare gaaede igjennem; thi, sagde han, — og det kan læses i Tidenden —, det havde ikke saa forfærdelig Gaaft dermed, og der var ikke Stort tabt ved, om ogsaa disse Reformere kom til at vente nogen Tid. Nei, det var noget ganske Andet — og jeg skal senere komme dertil — som han havde for Øie ved Finantslovens Regtelse. Vist er det i alt Fald, at det fremtraadte ganske tydeligt af hans Ord, at han ikke den Gang saae Sagen faalebes, som mange enkelte Medlemmer af Flertallet nu ere tilbøjelige til at se den, nemlig at det skulde være saa overordentligt vigtigt, at de og de Reformere kom frem i den og den bestemte Skikkelse. Ganske vist tror jeg, at man kan faae mange Stemmer for det, man overhovedet stiller sig som Maal i den enkelte Sag; men jeg tror dog ogsaa, at de

fleste i Landet ville slutte sig til det nævnte Medlem og erkjende, at det til Syvende og Sidst ikke har en saa forfærdelig Gaaft, eller at det kan betragtes som en stor Ulykke, om den og den Reform ikke netop kommer ud i den Skikkelse, hvori man ønsker den. — Man har nu ogsaa for at give Billedet mere Fylde fremdraget en Del Love, som vare tilfagte eller bebudede i en tidligere Tid, og da navnlig i Grundloven selv; man har, om jeg maa sige saa, ogsaa sat det paa Ministeriets Synderegister, at heller ikke disse Love ere komne frem. Jeg skal ogsaa i den Henseende holde mig til, hvad der nærmest vedrører mig selv, og jeg kan da ikke tilbageholde et Udtryk af Forbauselse over, at man i dette Thing kan fremkomme med og finde Tilslutning for den Slags Ytringer, at det skulde være en Forsyndelse af Ministeriet, naar det ikke har sørget for, at Kirkeordningsspørgsmaalet er fremkommet. Er det virkelig Tanken her hos ret mange af dem, der slutte sig til slige Udtalelser, at netop en saadan Lov skulde være den, man ønskede at se fremkomme, eller veed man ikke, hvorledes en saadan Lov blev behandlet, da den sidst var for her? Den blev negtet Overgang til 3die Behandling. Mener man, at de Kræfter, som dengang her rørte sig imod den, skulde være blevne svagere siden den Tid, eller tror man, at denne Lov, hvis den var bleven fremlagt her, og navnlig under de forandrede Forhold, der senere ere indtraadte, vilde have faaet mange Stemmer for sig, eller kunde man have garanteret for, at den ikke vilde være gaaet samme Veie nu som for 13 Aar siden? Nei, i den Henseende synes jeg, at Skoleloven — for at jeg skal nævne den Lov, som gav mig Anledning til at tage Ordet — er et tydeligt Fingerpeg. Det ærede Medlem, der omtalte den (B. Holm), sagde vel, at han ikke engang betragtede denne Lov som indeholdende en Reform. Sa, man træffer mange eiendommelige Meninger, og det er mig ogsaa i og for sig temmelig ligegyldigt, om den ærede Rigsdagsmand vil kalde den saa eller ikke, men trindt om i Landet har den under Forhandlingerne faaet Raad af Skoleformen, og jeg tror med fuldkommen Føie. I den Henseende vil man dog i alt Fald ikke kunne sige, at man fra Ministeriets Side har undladt at fremkomme med Forslag til en Reform, men man maa da heller ikke glemme, hvilken Modtagelse denne Lov fik heri Thinget. Den var ikke langt fra at dele Skjæbne med den omtalte Kirkeordningslov, og dette, som endnu vil være i temmelig levende Erindring hos de ærede Medlemmer, var forsaavidt et tilfærdeligt Fingerpeg paa, hvorledes det vilde være gaaet Søsterloven. Det kan dog nemlig ikke negtes, at Folkethinget netop med Hensyn til Skoleloven et halvt Aar i Forveien havde sat sig i en temmelig velviljig Position til Søsteret — om jeg saa maa sige — eller til Barnet i dets første Tilbliven, at den vel turde bevættig til den